

כשהמרחב הציבורי הסואן הופך לתערוכה נעה אמנות בדרכים

מאת: עמרי גלפרין
צילומים: טל בזרק

אולי יצא לכם לראות משאית חולפת בכבישים ולהשתאות לנוכח הציורים הענקיים שבשני צידיה. ובכן, אלה הם ציורים אמיתיים, ולא צילום או פוסטר. בפרויקט ייחודי מסוגו, ששמו "אמנות בדרכים", משתתפים עשרות אמנים, מהבולטים מבין אמני ישראל, שמציירים ישירות על המשאיות של חברת השליחויות "פליינג קרגו". מי שיזמה את הפרויקט היא האוצרת רונית רייק, והיא המרואיינת לחודש זה.

אז איך זה התחיל?

פניתי לחברת "פליינג קרגו", שיש לה משאיות שנוסעות בכל הארץ, מצפון ועד דרום. שאלתי אותם מה דעתם שעבודות אמנות יוצגו על המשאיות שלהם. העבודות הן מקוריות, לא הדפס כמו שיש בתחנות אוטובוס או ברכבות. הרעיון הוא שיבואו אמנים ויצירו ישירות על דופן המשאיות. בחברה שמחו לשתף פעולה, הם הסכימו לוותר על הלוגו הענק שלהם שמופיע על גבי המשאיות, לטובת האמנות.

ועכשיו צריך לגייס אמנים שיסכימו.

השלב הבא היה לפנות אל האמנים. התחלתי לשאול אמנים שאני מכירה ועובדת איתם, וכולם התלהבו מאוד, אבל גם אמרו לי שאין מצב שמישהו יסכים לצייר על משאית, והציעו שאעשה הדפסים. בכל זאת החלטתי לא לוותר - הרי הדפסים יש בכל מקום. ככה התבשלתי עם הרעיון, ומה שנתן לזה דחיפה היה דווקא תקופת הקורונה. מוזיאונים וגלריות נסגרו, הרבה חללי אמנות לא פעלו, ואמנים חיפשו מקומות אלטרנטיביים. ראיתי אמנים שמציגים בחלונות ראוהו של חנויות, בחללים ציבוריים שונים, ואמרת לי לעצמי שזה הזמן.

בשלב הזה פניתי לשלושה אמנים והחלטתי שזה יהיה הפיילוט. בכוונה הגדרתי שזה לא פרויקט המיועד לאמני רחוב, רציית דווקא ללכת הפוך על הפוך, להוציא את האמנים של המוזיאונים והגלריות לרחוב, לשלב

תעודת זהות

שם: רונית רייק
גיל: 60
מגורים: תל אביב
מצב משפחתי: נשואה + שלושה בנים
מגורים: מרכז הארץ
מקצוע: אוצרת אמנות

רונית, קצת לרקע כללי, אנחנו מדברים על פרויקט ייחודי מאוד ומסקרן שנקרא "אמנות בדרכים", כאשר האמנות מוצגת הלכה למעשה על דופןותיהן של משאיות שנוסעות בדרכים.

נכון. יזמתי את הפרויקט הזה כשהרעיון שהנחה אותי הוא הנגשת האמנות לכל הארץ. חשוב לי להטמיע את האמנות בחברה, שאנשים יבינו עד כמה אמנות היא נושא חשוב, כמה היא מוסיפה, כמה היא מעוררת עניין ומביאה לדיאלוגים בין בני אדם. האמנות יכולה להיות מהנה מאוד.

אמנים שלא רגילים לצייר ברחוב, לא רגילים לשטח, לא רגילים שאנשים מסתכלים עליהם כשהם יוצרים. הרי בסטודיו זה מאוד אינטימי וסגור, וכאן הם חשופים.

הכניסי אותי קצת לחשיבה שלך כאוצרת שמייעה תהליך כזה. את בעצמך גם יוצרת?

כיוצרת אני קדירת שעובדת על אובניים בשביל התרפיה של הנפש ובייחוד להנאתי. כאוצרת אני לא קשורה למוזיאון או לגלריה. אני מאוד אוהבת לחפש את החללים הלא קוננוציונליים, הלא שגרתיים, להוציא את האמנים מאזור הנוחות שלהם.

בעולם יש תערוכות משוננות על גבי משאיות?

ב-2019, לפני הקורונה, ראיתי אייטם במוסף "גלריה" של עיתון "הארץ", על בחור ישראלי במדריד עם צי משאיות, שהוא אספן אמנות והוא עובד עם אוצר אמנות מקומי. הוא קרא לאמני רחוב לבוא ולצייר על המשאיות שלו. איתרתי אותו וכתבתי לו שאני אוהבת את הרעיון והייתי רוצה לעשות מיזם כזה, ואם יוכל לשתף אותי בטיפים. הוא הזמין אותי למדריד. כשהגעתי המתין לי בחור נחמד מאוד שהיה נכון לחלוק איתי רעיונות. הוא הביא אותי לחברת ההפצה שלו והראה לי

אלעד לרום

סקיצה לעבודתה של רוני דה פריס

אלי שמיר

לארי אברמסון ורונית רייק

לי ביום השלישי שהוא רוצה להגיד לי תודה שהוצאתי אותו מאזור הנוחות, וכאן הוא התנסה בפעם הראשונה בציור עם רולר. בסוף השבוע הוא אפילו רצה משאית נוספת... יש כנראה משהו שמתחרר באמון, כי בשבוע אחד לצייר שני ציורי ענק כאלה זה עושה משהו. אם אתן עוד דוגמאות, אז היוצר דודו גרשטיין אמר לי שבזכותי נפתחה לו צ'אקרה והוא הולך לקנות לעצמו סולמות לסטודיו ולעשות קנבסים עצומים. היוצרת אלה אמיתי סדובסקי פנתה לגלריסט שלה ואמרה לו שהיא רוצה בתערוכה הבאה לצייר על קנבסים של חמישה מ'. היוצר שי אזולאי אמר לי לאחר שבוע שהוא מרגיש שהוא חזר ממחנה עבודה, גדנ"ע של פעם או צופים, זה ממש כיף, כי תנאי השטח נתנו לו את התחושה הזאת. אז אני באופן אישי שמחה שזה גורם לאמנים לצאת לחלוטין מהקופסה שהם מורגלים לה.

לארי אברמסון

שמוביל למשהו ללא מסקנה סופית. כצופה מהצד הוא הסביר לי במשפט אחד על מה מדובר כאן.

לארי מתנחל נפלא. הוא היה ראש החוג לאמנות בשנקר. הוא גם דיבר על קנה המידה בסרטון, ואמר שבסטודיו אתה מצייר בקנה מידה של הגוף שלך ופה הכול גדול ושונה. דרך אגב, זו הפעם הראשונה שהוא צייר לרוחב. באופן כללי, כדאי להבין את המידות של הציור, שנע בין שבעה מ' וחצי, ולאחרונה יש משאיות שמגיעות לכדי תשעה מ' באורך.

איך הייתה התחושה שלהם לצאת מהסטודיו, לעמוד מול קהל שעובר בסביבתכם ולהתחיל לצייר כשהם חשופים בחוץ?

יש כאלה שאמרו לי שכל הלילה לא ישנו או שכל השבוע לא ישנו מפחד והתרגשות. אסד אמר לי לדוגמה, שהוא ממש רועד מפחד. לארי אמר

איתמר פלוג'ה

את המשאיות. הוא עבד עם אמני רחוב, ואני אמרתי לו שאני רוצה להוציא דווקא את אמני המוזיאונים החוצה. לאחר מכן התחלתי להניע את זה בפועל בישראל, והיום יש כבר יותר מ-30 אמנים עם יותר מ-60 יצירות אמנות, שתיים על כל משאית.

יש מכה משותף בבחירת האמנים? חיפשת לגוון או שיש דווקא קו אמנותי מגובש שהלכת איתו ביוזעין?

אני שמחה שאני זו שפונה לאמנים שאני חושבת שהם יכולים לצייר על משאית, שהדימויים שלהם מתאימים, כי הפורמט הזה נוסע וצריך להתייחס לכך שזו לא תמונת שמן במוזיאון שהצופה עומד מולה. כאן היחסים משתנים, האמנות זזה והצופה נייח - הפוך מהמוזיאון. הדימויים צריכים להיות גדולים ומובנים. גם התלבטתי אם ללכת על נושא מוגדר והחלטתי שלא, שאני נותנת חופש לאמנים שאני פונה אליהם, שהם יבחרו מה הם רוצים לצייר. אבל, הם שולחים לי סקיצות.

כשאת מסתכלת על רשימת האמנים ניתן לראות שהם מכמה דורות של יוצרים.

בהחלט, הכי צעירה היא בת 28 והכי מבוגר הוא מיכאל קובנר בן 78. אני חושבת שאחרי אלי שמיר כולם מוכנים להשתלב. ההתחלה הייתה קשה, אבל היום אני מחוזרת.

יש מגבלות?

נושאים של פוליטיקה ועירום בעייתיים. האומן שצייר על המשאית השלישית הוא ממוצא דרוזי, אסד עזי. יש לו סדרה שבה הוא מצייר את המשיח על סוס לבן, ויש לכך המון פרשנויות בהקשר למשיח. הוא צייר על המשאית את המשיח כשהוא ערום על סוס, לא רואים איברים מוצנעים, אבל רואים שהוא לא לבוש. ובגדול, על גבי הציור, היה רשום "משיח לא בא, משיח לא". הוא שאל אם להשאיר את זה ואמרתי לו שזה לא בעייתי ושישאיר. אחרי שבוע מתקשר אלי מנכ"ל "פליינג קרוג" ואומר שהנהגים לא עולים על המשאית הזו כי הוא לא לבוש, כתוב משיח, והם מפחדים להיכנס לבני ברק או לירושלים וצריך לשנות

את זה. התקשרתי לאסד ואמרתי לו שאין ברירה וצריך "להלביש" את המשיח. הוא קיבל את זה נורא יפה ואמר לי שאין בעיה ושלא אתרגש. אז על הישבן של המשיח הוא צייר שטיח תפילה מוסלמי, מחק את הכיתוב שהיה ובמקומו כתב: "חמור חדש". מזה הבנתי שזה צריך להיות ללא עירום וללא פוליטיקה.

כל אמן מקבל משאית ויוצר עליה שני ציורים, אחד בכל צד. יש קשר בין הציורים הללו?

כן. צריך להיות קשר בין שני הציורים על שני צידי המשאית, וזה חשוב לי. הקשר צריך להיות קונספטואלי, בצבעוניות וכדומה. אם אקח את בעז נוי, אז הוא צייר את תל אביב של מעלה ואת תל אביב של מטה. עידו מרקוס צייר בצד אחד חיילים בריטים בתנועה בקבוצה, ובצד השני הוא הפריד אותם, כל חייל אינדיבידואלית.

באתר של הפרויקט יש סרטונים נהדרים שיצר טל בדרק. בסרטון של היוצר לארי אברמסון הוא אמר משפט שמאוד אהבתי: "זה אירוע שקורה בכביש ומשנה לרגע את התודעה. ציפית לפרסומת או לוגו על המשאית ויש עליה פתאום משהו

בויאן

מיהן התגובות של הקהל ברחובות?

אני אספר לך תגובות של הנהגים והעובדים בחברה. בהתחלה הם לא אהבו לאבד את הלוגו של החברה, כי כך זיהו אותם. אבל היום, הם אוהבים מאוד את היצירות ושואלים אותי מה יהיה על המשאית העתידית שיקבלו, או אם הם יכולים להציע נושא בעצמם. גם בזמן העבודה באים עובדים ומגלים מעורבות. למשל, אל שי אזולאי בא אחד הנהגים ואמר: "או, זו אמנות!", או מישהי כתבה בפייסבוק: "יצאתי מהפילאטיס באזור התעשייה של קריית שמונה, ואיזה כיף - משאית של כרים אבו שקרה". והיא הוסיפה צילום של המשאית. אני קוראת לזה מוזיאון ללא קירות, כי זה משוטט לו בכל הארץ: דימונה, יבנה, קריית שמונה, באר שבע - בכל מקום.

איך חברת השליחויות מסתדרת עם העניין הזה שאת משביתה להם את המשאיות, שבווע לכל משאית, ועכשיו את גם מתכננת תערוכה של כשבוע בפסח של כל המשאיות במרוכז.

"פליינג קרגו" גם ויתרו על הלוגו שלהם, הם גם נותנים את המשאיות וגם יש שכר אמן אחד לכלל האמנים. החברה גם מממנת את הצבעים והציוד, את הצלם, את הגרפיקאיות של אתר האינטרנט, ואותי כאוצרת. כל הפרויקט הזה נועד להיות תרומה של החברה להנגשת האמנות, וזה מדהים. אגב, זה יוצר גם גיבוש בין העובדים והם משוחחים ביניהם על אמנות. באחד הימים הגעתי לחברה, ואחד הנהגים שאל אותי אם אני

בויאן

לו פרקינסון, ואין סיכוי שיגיע לצריפין. אז אמרתי לו ש"פליינג קרגו" יביאו לו את המשאית לסטודיו, והוא החליט לשקול את זה. עוד באותו ערב הוא טלפן אליי ושאל מתי אני מביאה את המשאית. לבסוף הביאו לו את המשאית עם הרמפות והצבעים, וכל עמק יזרעאל עלה אליו לרגל לעזור לו. ביום האחרון, כשהוא כתב על המשאית שירים מכתביו, מאיר שלו בא לנקד את המילים. מדי פעם האמנים שואלים אותי אם המשאית שלהם עדיין בסדר.

עלמה יצחקי

הברביזון החדש בשלב תחילת היצירה

דודו גרשטיין

הברביזון החדש

מיכאל קובנר

יודעת מהי אסכולת הברביזון במאה ה-19 בצרפת. הוא שאל אותי כי על משאית שצוירה כתבו היוצרות 'הברביזון החדש', זה סקרן אותי, אז הוא קרא על זה בוויקיפדיה. מבחינתי השגתי את המטרה. נהג אחר סיפר לי שעוצרים אותו ושואלים מה מצויר על המשאית, אז הוא משיב להם שיתארו לו מה הם רואים. זה עשה מעין גאוות יחידה בקרב הנהגים.

החום הישראלי הלוהט והחורף הבלתי צפוי מאפשרים לציורים להישמר על גבי המשאיות?

שאלתי את הבחור ממדריד אם הוא שם מגן על היצירות, והוא אכן שם לקה. כאן אנחנו לא שמים כלום. הבעיה היא לא שמש, ולא גשם ולא שטיפה על ידי לחץ מים מדי שבוע. הבעיה היא תאונות ושריטות מענפים. משאית אחת עברה תאונה ונאלצנו להחליף צד אחד להדפס, כי האמנית גרה בחו"ל. גם זמן החיים של המשאית הוא חמש שנים, ויכול להיות שאחרי זה ניפרד מהיצירה כידידים. היצירות כבר כמה שנים על חלק מהמשאיות, וזה עדיין נראה נפלא. אלה צבעים הכי פשוטים של גירלט וטמבור על בסיס מים.

אם כן, חלק מהאבולוציה של הפרויקט הזה הוא לא להישמר לעד כיצירת אמנות.

זה נכון, אם כי כמה מהאמנים אמרו לי שהיו אספנים ששאלו אותם אם הם יכולים לקנות את המשאית עם הציור כיצירת אמנות שלמה.

לסיום, כמה זמן יימשך הפרויקט?

כל עוד קונים משאיות לצי ויאפשרו לי, זה יימשך. זה התחיל כפילוט של שלוש משאיות וכרגע השאיפה היא להגיע ל-50. החברה קונה משאיות חדשות, ואני מקבלת אותן למעשה מהניילון. זה באמת פרויקט שנהנים בו. אני מאוד נהנית ואין בו לחץ.

שי אזולאי

יזהר כהן

הרמת כוסית בחצר 'פליינג קרגו' - בשיא הקורונה

תערוכת הציורים 'אמנות בדרכים' בחול המועד פסח:
בחול המועד פסח 2023, מ-7.4.23 ועד 10.4.23

התערוכה תהיה פתוחה לקהל הרחב ובה כל המשאיות יוצגו בנמל יפו וסביבותיו.

זו תהיה הפעם הראשונה בארץ שתערוכה כזו, של יצירות מונומנטליות, יוצגו יחד על גבי משאיות במרחב הציבורי והציבור מוזמן - בחינם.

בכל ימי התערוכה יהיה אמן שיצייר על משאיות שתעמוד במקום.

אם יש לכם הצעות לראיונות מרתקים שיכולים להתאים למדור, כתבו ישירות לעמרי גלפרין: omrigalperin@gmail.com

כרים אבו שקרה

האמנים המשתתפים ביצירות של 'אמנות בדרכים' (לפי סדר הא"ב):

מריה סלאח מחמיד,
טלי נבון,
בעד נוי,
אסד עזי,
און פישר,
איתמר פלוגה,
מיכאל קובנר,
אלעד רוזן,
אלי שמיר. | הברביזון החדש – נטליה זורובובה,
מרים כבסה,
אנה לוקשבסקי,
אולגה קונדינה,
נעם ונקרט,
רותי הלבץ-כהן,
שי יחזקאלי,
עלמה יצחקי,
שי יחזקאלי,
טל ירושלמי,
יזהר כהן,
עידו מרקוס, | כרים אבו שקרה,
לארי אברמסון,
שי אזולאי,
נועה אירוניק,
איה אליאב,
אלה אמיתי סדובסקי,
אניסה אשקרה,
בויאן,
מתן בן טולילה,
יונתן גולד,
דודו גרשטיין,
רותי דה פריס, |
|---|--|---|

**ביורפיה וסרטון על האמנים המציגים
ניתן לקרוא באתר הפרויקט:
www.artontheroad.co.il**